

<https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-53-10>

УДК 378.015.31:028

Ярослава Василівна Шведова

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки¹

shvedova@karazin.ua <https://orcid.org/0000-0001-9592-3032>

Ксенія Вадимівна Смаль

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти філософського факультету¹

kseniasmal24@gmail.com <https://orcid.org/0009-0000-6000-1898>

¹*Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

майдан Свободи 4, Харків, Україна, 61022

ЧИТАННЯ ТА ЙОГО МІСЦЕ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розвиток сучасних технологій призвів до нових негативних тенденцій в культурному середовищі, серед них – серйозне падіння інтересу до читання книжок, зокрема серед молодого покоління, особливо студентства. Більшість відомих досліджень зазначає, що таке скорочення читання в країні відбувається через реформу навчальної програми, а саме збільшення навчального навантаження та неактуальність шкільного матеріалу; розвиток нових моделей і напрямів застосування засобів масової інформації та способів електронної комунікації; стан бібліотечної справи в Україні; економічну ситуацію, яка вплинула на соціальне розшарування в суспільстві, та, насамперед, низький рівень усвідомлення підростаючим поколінням важливості самого процесу читання книжок. Як зазначають дослідники, молодь читає набагато менше, ніж колишні покоління, але попри це вона створила зовсім нові тенденції щодо читання. У світі з'явився новий термін бук-челендж (пер. з англ. book challenge) – це популярний формат змагання з читання, яке все більше розвивається серед молоді.

У сучасному мобільному суспільстві переважають атрибути зручності, тому молодь читає он-лайн на електронних носіях, а саме смартфонах, планшетах та електронних книжках в транс-порті, добираючись на роботу, навчання.

Мета статті – на основі анкетного опитування дослідити, яке місце займає читання серед студентської молоді в сучасному інформаційному суспільстві. Опитування проводилося за допомогою розробленої анкети у Google Формі і містило 8 питань відкритого та закритого типу. Питання закритого типу мали декілька варіантів відповідей, які були орієнтовані на отримання однозначної відповіді: чи вважає студент читання необхідним у сучасному світі; як часто читає книги; який вид літератури подобається найбільше; скільки книжок було прочитано за рік, вибір – кіно чи книга та питання про важливість читання в сучасному світі. Питання закритого типу вимагало креативної відповіді на поставлене запитання, що для них є «книга», задля більш глибокого дослідження відповідей студентів.

За результатами опитування більшість студентів вважають читання необхідним для кожного. Студенти намагаються читати кожного дня, або хоча б декілька разів на тиждень. У колі уподобань – художня література, а також видання з психології, філософії, медицини та політології. Середня кількість прочитаних студентами за рік книг сягає до 20. Поняття «книга» різниться, але найбільше було відповідей «відпочинок», «втеча від реальності» та «знання». Серед варіантів кіно чи книга з невеликим відривом перемагає паперова книга. Більшість молоді впевнено відповідає, що читання є важливою звичкою в житті.

Студенти є живим підтвердженням того, що вони є універсальним поколінням, яке цінує дарунки минулого та розвиває майбутнє. Дослідження показує, що криза читання все таки існує, але практика читання паперових книг залишається, незважаючи на стрімкий розвиток інформаційного суспільства.

У контексті нашого дослідження було виявлено найпоширеніші труднощі, з якими стикається більшість студентів при розумінні, інтерпретації та аналізі текстової інформації зокрема наукових текстів. Ці труднощі пов'язані переважно із зосередженням уваги, інтерпретацією наукових текстів, виділенням головного, структуризацією прочитаного, вмінням критично сприймати інформацію.

Зазначене актуалізує необхідність пошуку шляхів, які можуть допомогти студентам покращити обробку текстової інформації. Цими шляхами, на наш погляд, можуть бути: вибір власної зручної стратегії читання; розбиття тексту, що включає поділ тексту на дрібніші частини та опрацювання матеріалу по черзі; використання візуальних схем, графіків, таблиць, скетчів для візуалізації інформації з тексту; використання техніки «Питання-відповідь»; обговорення та пояснення; практика зіставлення та аналізу; здійснення зворотного зв'язку та підтримки по відношенню до студентів.

Ключові слова: студенти, інформаційне суспільство, читання, книга, читацькі інтереси.

Як цитувати: Шведова Я.В., Смал К.В. Читання та його місце серед студентської молоді у сучасному інформаційному суспільстві. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2023. №53. С. 80-89. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-53-10>

In cites: Shvedova, Y. Smal, K. (2023). Reading and its place among student youth in the modern information society. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*. №53, 80- 89. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-53-10> [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Розвиток сучасних технологій призвів до нових негативних тенденцій в культурному середовищі, серед них – серйозне падіння інтересу до читання книжок, зокрема серед молодого покоління, особливо студентства. Їхня свідомість формується під впливом таких чинників, як телебачення, преса, соціальні мережі.

Загальновідомо, що саме книга відкриває перед людиною безліч можливостей: збагачує розум та почуття, формує світогляд та навіть запобігає деяким хворобам. Єльська дослідниця Беккі Лев, спеціалістка в області геронтопсихології, вирішила перевірити зв'язок між читанням та тривалістю життя, де виявила, що люди, котрі читають живуть на 17% довше і краще вчать. «В останні роки в Україні фахівці різних галузей висловлюють занепокоєння щодо падіння престижу читання в суспільстві. Проблема читання набула загальнодержавного значення та стала об'єктом багатьох соціологічних досліджень» [9].

Щороку на початку грудня Український інститут книги проводить національний тиждень читання. Як зазначено на їхньому сайті: «Ця Всеукраїнська інформаційно-просвітницька акція має на меті консолідацію українського суспільства навколо читання як життєвої стратегії... читання важливих книжок сприяє єднанню українського народу, формуванню нашої ідентичності, збереженню культурно-мовної спадщини держави. Читання є важливим у час миру і добробуту, але ще важливішим – у часи випробувань, які випали на нашу долю через війну. Книжки можуть стати нашим захистом і нашою зброєю, друзями і порадиниками, вчителями і лікарями» [24].

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблема читання у сучасному суспільстві є предметом багатьох вітчизняних та зарубіжних досліджень. Існує думка про скорочення читання, зниження культури читання [1;6;7;9;10;15;16]. Більшість відомих досліджень

зазначає, що таке скорочення читання в країні відбувається через реформу навчальної програми, а саме збільшення навчального навантаження та неактуальність шкільного матеріалу; розвиток нових моделей і напрямів застосування засобів масової інформації та способів електронної комунікації; стан бібліотечної справи в Україні; економічну ситуацію, яка вплинула на соціальне розшарування в суспільстві, та, насамперед, низький рівень усвідомлення підростаючим поколінням важливості самого процесу читання книжок. За підсумками масштабних соціологічних опитувань, здійснених Інститутом соціології НАН України, виявилось, що у структурі дозвілля населення всієї України перше місце посідають їхні контакти із мас-медіа, тобто телебаченням, радіо та пресою [10].

Проблеми читання, потреби і запити, смаки та уподобання молоді, їхні мотиви звернення до книги та бібліотеки аналізуються в роботах О. Бортнюк, О. Гавеля, Л. Прокопенко, Л. Солодкої, Т. Яценко, О. Мачушник, Г. Мельничук, Т. Проценко, М. Самохіної, Т. Вилегжаниної N. Samutina, I. Lizunova, A. van der Weel, L. Garcia-Febo, E. Pshenichnaya та ін. Як зазначають дослідники, молодь читає набагато менше, ніж колишні покоління, але попри це вона створила зовсім нові тенденції щодо читання. У світі з'явився новий термін бук-челендж (пер. з англ. book challenge) – це популярний формат змагання з читання, яке все більше розвивається серед молоді. Читачі беруть книги, об'єднані якоюсь ідеєю або просто вказані у списку (розкладі), і кидають собі виклик: «Чи я зможу прочитати ці книги за відведений час?!». Читання перетворюється на гру і бажання прочитати більше для того, щоб перемогти, що дає додаткову мотивацію. Читання – складний вид мовленнєвої діяльності, що має два аспекти: технічний (навички читання та швидкого читання) та творчий (виділення необхід-

ної інформації з тексту). Звичка читати закладається з дитинства через підтримку сім'ї та оточення, але також можна розвивати її у дорослому віці. Усвідомивши переваги читання, можна зробити цей процес набагато легшим. Тому молодь не тільки розробила новий спосіб азартної гри, а й на власному прикладі показала, як можна набути звичку читати.

Як свідчить дослідження Л. Прокопенко «... серед читацьких інтересів студентської молоді переважна більшість творів авторів-сучасників. У колі уподобань – література, яка відображає реальні події, фантастика (фентезі і казки), а також видання з психології, психотерапії, психоаналізу, філософії. Також, переваги і традиції у читанні мають серед молодого покоління і онлайн аудіо-книги, а також видання, за мотивами яких знято кінофільми» [11, с. 183]. Твори зарубіжних письменників мають більшу частку активності респондентів, серед відповідей яких улюблені твори класиків: Шарлотти Бронте, Антуана де Сент-Екзюпері, Джека Лондона, Еріха Марії Ремарка, Ернеста Хемінгуея та інших. На момент опитування українська література займала менш провідну роль, лише невелика кількість згадала Сергія Жадана, Ліну Костенко, Андрій Кузьменко та інших [11].

За галузями знань опитуваних цікавить література з питань релігії, культури освіти, мистецтва, історії, суспільних наук, психології, політики, права, економіки, філософії, мовознавства. Л. Прокопенко зазначає, що молодь читає, не зважаючи на розвиток сучасних технологій [11]. Авторка підкреслює, що молоде покоління виявляє зацікавленість інноваційними технологіями у своїй читацькій діяльності, використовуючи соціальні мережі для обговорення книг, обміну враженнями та рекомендацій. Також, підкреслюється важливість традиційної книги як головного джерела задоволення духовних потреб. Використання Facebook, Instagram, Telegram як інтерактивних платформ для обговорення прочитаного стає важливим елементом формування читацьких смаків та вибору книг. Переваги соціальних мереж домінують і займають першу сходинку при швидкому пошуку інформації, друга сходинка – друкована книга [11]. У сучасному мобільному суспільстві переважають атрибути зручності, тому молодь читає он-лайн на електронних носіях, а саме смартфонах, планшетах та електронних книжках в транспорті, добираючись на роботу, навчання. Отже, ми можемо побачити цікавий феномен того, як молодь поєднує дві важливі речі сучасного світу: книгу та технології.

І. Лісова, провідна бібліотекарка, науково-дослідницького відділу Національної біблі-

отеки України імені Ярослава Мудрого, зазначає, що «...беззаперечним залишається той факт, що незмінним джерелом формування ціннісних орієнтацій у свідомості молоді особи є книга» [9]. Хоч у дослідженні авторки виявилось, що книга у життя студентів не займає провідну роль, а смак до літератури доволі невибагливий, вона також зазначає, що ситуацію ще можна виправити, а отже не все втрачено.

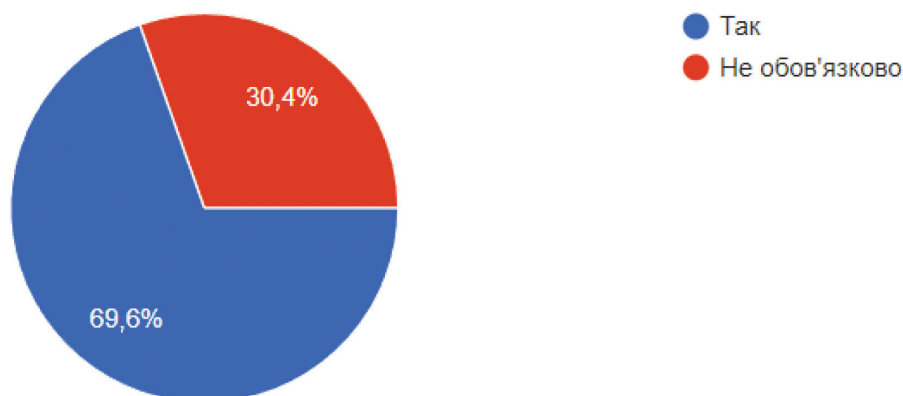
Аналіз літератури показує, що тема читання серед молоді доволі глибока, варіативна та набирає все більш нових обертів впродовж плину часу. Нові дослідження можуть показати кращі та чіткіші результати, бо інтереси та цінності молодого покоління в сучасному житті можуть швидко змінюватися, зважаючи на обставини середовища їхнього життя.

Мета статті – на основі анкетного опитування дослідити, яке місце займає читання серед студентської молоді в сучасному інформаційному суспільстві.

Методи дослідження. Було використано загальнотеоретичні методи, а саме аналіз та узагальнення наукової літератури, її порівняння та огляд; метод компаративного аналізу для порівняння власних даних і результатів інших соціологічних досліджень; аналіз отриманих результатів. Емпіричною базою дослідження стали дані, отримані шляхом опитування студентів за допомогою розробленої Google Form (171 особа).

Результати. В анкетному опитуванні взяли участь студенти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: факультету іноземних мов, психології, біологічного, філософського, соціологічного, юридичного, філологічного факультетів, факультету МЕО і ТБ, факультету комп'ютерних наук (всього 171 особа). Також було отримано відповіді студентів інших українських закладів вищої освіти. Опитування проводилося за допомогою розробленої анкети у Google Формі і містило 8 питань відкритого та закритого типу. Питання закритого типу мали декілька варіантів відповідей, які були орієнтовані на отримання однозначної відповіді: чи вважає студент читання необхідним у сучасному світі; як часто читає книги; який вид літератури подобається найбільше; скільки книжок було прочитано за рік, вибір – кіно чи книга та питання про важливість читання в сучасному світі. Питання закритого типу вимагало креативної відповіді на поставлене запитання, що для них є «книга», задля більш глибокого дослідження відповідей студентів.

В опитуванні взяли участь студенти всіх років навчання Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Рис.1. Розподіл відповідей на питання «Чи вважаєте Ви, що читати необхідно кожному?»
Fig. 1. Distribution of answers to the question «Do you think that reading is necessary for everyone?»

Перше питання було спрямоване на з'ясування думки студентства щодо необхідності читання в сучасному житті. Як видно з рисунку 1, 69,6% (119 осіб) вважають, що читання є необхідним для кожного, 30,4% (52 особи) не згодні з цим.

Як видно на рисунку 2, на питання «Як часто Ви читаєте книжки?» 32,7% (56 особи) відповіли, що читають дуже часто, кожен день, якщо є вільний час. Декілька разів на тиждень читають 29,2% (50 осіб). Рідко читає 28,7% (49 осіб). Не читає взагалі 9,4% (16 осіб).

Наступне питання було спрямоване на вияв найбільш популярного виду літератури серед молодого покоління. Як видно на рисунку 3 серед студентства найбільшою популярністю серед студентів користується художня література, а саме 71,3% (122 особи). Наукову літературу обрало 17% (29 осіб). Інша кількість опитуваних людей вирішила дати відкриту відповідь під цим питанням, додавши до цього списку найбільш улюблені жанри: романи, утопії, детективи, фантастику, жахи, манги, манхви та фанфіки (аматорський твори за моти-

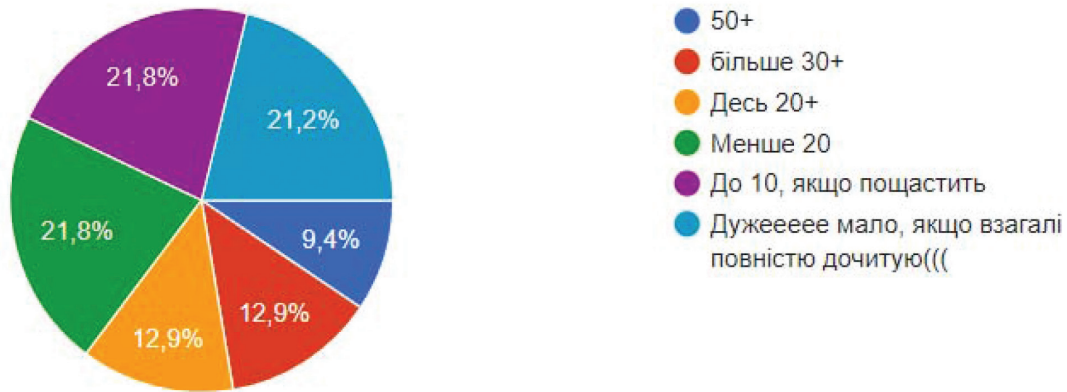
вами популярних оригінальних літературних творів, творів кіномистецтва, або будь-чого). Також додали інформацію про медичну, психологічну, політичну та філософську літературу.

Як видно на рисунку 4, найбільше книг за рік прочитало 9,4% (16 осіб), найменше 21,2% (36 осіб). Всі інші голоси мали такі результати – 12,9% (22 особи) прочитало більше 30 книг за весь рік, 12,9% (22 особи) прочитало більше за 20 книг за весь рік, 21,8% (37 осіб) прочитали менше за 20 книг за рік, 21,8% (37 осіб) прочитали до 10 книг за весь рік. Результати цього опитування показали цікаві результати, які дозволяють зробити висновок про те, що в середньому студенти читають до 20 книг за рік.

Наступним було питання відкритого типу, де студенти відповідали на питання «Що для вас «книга»?». Серед відповідей здобувачів вищої освіти найчастіше звучала відповідь, що книга для них є відпочинком та способом втекти з реального світу. Далі йшли відповіді про те, що книга це джерело інформації, розум, мудрість, знання, натхнення, збагачення, емоції та просто гарна можливість прожити інше життя.

Рис. 2. Розподіл відповідей на питання «Як часто Ви читаєте?»
Fig. 2. Distribution of answers to the question «How often do you read?»

Рис 3. Результати розподілу відповідей на питання «Якому жанру літератури Ви найчастіше читаєте?»
Fig. 3. Results of the distribution of answers to the question «Which genre of literature do you read most often?»

Рідше зустрічаються відповіді про те, що книга є розвагою. Отже, ми можемо побачити, що найбільше відповідей звучали саме, як «втеча з реального світу», це вказує на те, що молодь, яка читає, може відчувати внутрішній спокій та відпочинок за допомогою читання, що позитивно впливає на її психологічний стан.

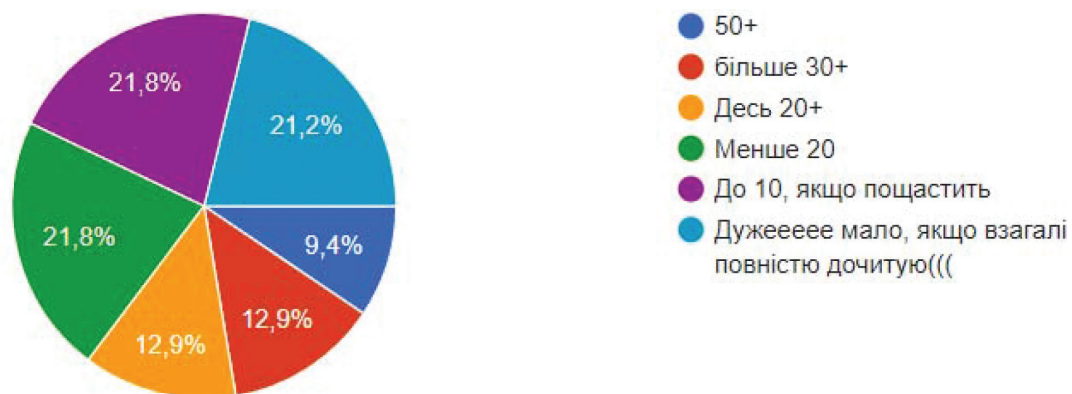
Як видно на рисунку 5, відповідь на запитання «Кіно чи книга?» розподілена майже на половину. Книгу обрали 42,1% (99 осіб), фільм – 42,1 % (72 особи). Такий розподіл свідчить, що для молоді сучасні технології та візуальне зображення є важливим, але не провідним у житті. Більшість студентів обрало книгу і це є показником того, що книга займає високе і важливе місце в житті молодого покоління.

Наступне питання опитування: «Щоб Ви обрали?» мало кілька варіантів відповіді: паперову книгу, електронну, книгу в телефоні та узагальнену відповідь «я використовую все». Результати показали, що 79 осіб проголосували за класичну паперову книжку, 5 осіб обрали електронну книгу, за допомогою телефона читають 16 осіб, інші написали, що взагалі не читають. Відповіді на це питання є втішними, по-

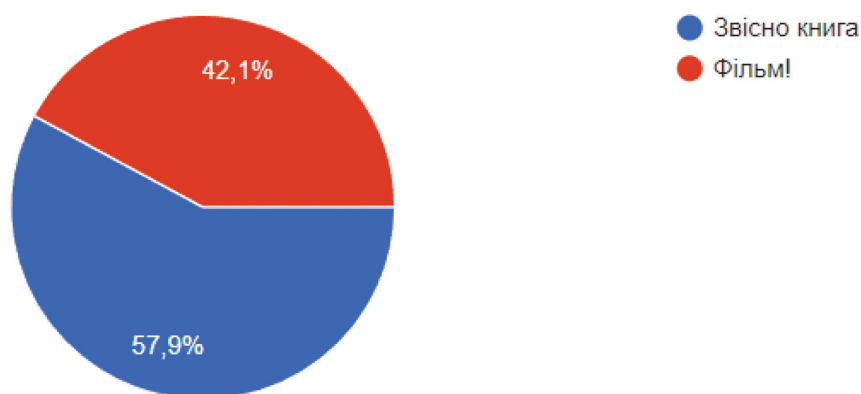
казуючи, що паперова книга буде жити й далі.

Розподіл відповідей на питання «Чи важете Ви читання важливим?» представлено на рисунку 6. Ствердно відповіли на це питання 61,45% (105 осіб), 26,9% (46 осіб) обрали протилежну відповідь. Решта студентів зазначили, що важливість читання залежить від способу життя людини, або її віку. Деякі відмічали, що читання – це не єдиний спосіб здійснювати саморозвиток і що вони використовують і надають перевагу аудіо матеріалам. Інші зазначили, що читання є важливим для кожного, але вони не мають достатньо часу, щоб приділити читанню хоча б пів години на день.

Результати проведеного опитування підтверджують, що попри розвиток сучасних технологій молодь читає та надає перевагу класичним паперовим книгам, художній та науковій літературі. Студенти є живим підтвердженням того, що вони є універсальним поколінням, яке цінує дарунки минулого та розвиває майбутнє. Читання є важливим атрибутом молоді, воно допомагає їм розслабитися і відпочити від викликів сьогодення, надихає та дає нові сили. Дослідження показує, що криза читання все таки

Рис 4. Результати розподілу відповідей на питання «Як вважаєте, скільки книжок за рік Ви прочитали?»
Fig. 4. The results of the distribution of answers to the question «How many books do you think you read in a year?»

Рис.5 Розподіл відповідей на питання «Кіно чи книга?»
Fig. 5. Distribution of answers to the question «Movie or book?»

існує, але практика читання паперових книг залишається, незважаючи на стрімкий розвиток інформаційного суспільства.

У контексті нашого дослідження було виявлено найпоширеніші труднощі, з якими стикається більшість студентів при розумінні, інтерпретації та аналізі текстової інформації зокрема наукових текстів. Ці труднощі пов'язані переважно із зосередженням уваги, інтерпретацією наукових текстів, виділенням головного, структуризацією прочитаного, вмінням критично сприймати інформацію.

Зазначене актуалізує необхідність пошуку шляхів, які можуть допомогти студентам покращити обробку текстової інформації та аналіз наукових текстів. Виокремлені нижче рекомендації доречно давати студентам на початку курсу і нагадувати при наданні їм завдань, які стосуються роботи із літературою.

1. Вибір власної зручної стратегії читання. Це може включати попередній огляд тексту, складання питань перед читанням тексту, виділення ключових слів та речень, складання нотаток.

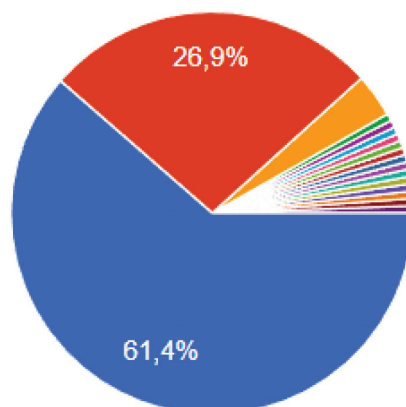
2. Розбиття тексту, що включає поділ тексту на дрібніші частини та опрацювання матеріалу по черзі. Після прочитання кожної частини складання короткого плану або короткого конспекту, де містяться ключові моменти.

3. Використання візуальних схем, графіків, таблиць, скетчів для візуалізації інформації з тексту. Це може допомогти студентам побачити зв'язки та структуру тексту більш ясно.

4. Використання техніки «Питання-відповідь», що полягає у формулюванні питання до тексту перед читанням з подальшим пошуком відповіді в ході читання. Це допоможе студентам активно включитися у процес розуміння матеріалу.

5. Обговорення та пояснення. Запропонуйте студентам обговорити матеріал або пояснити його комусь ще. Пояснення матеріалу іншій людині часто допомагає зміцнити розуміння.

6. Практика зіставлення та аналізу. Доречно давати студентам завдання на зіставлення, аналіз та інтерпретацію текстів. Це допоможе розвинути навички аналітичного мислення.

Рис.6. Результати розподілу відповідей на питання «Чи вважаєте Ви читання важливим?»
Fig. 6. The results of the distribution of answers to the question «Do you consider reading important?»

7. Здійснення зворотного зв'язку та підтримки по відношенню до студентів. Це допоможе їм зрозуміти, де вони можуть покращити свої навички обробки інформації.

Висновки. Проведене дослідження показало, що попри кризу читання, воно все таки розвивається, молодь читає, створює власні тенденції та уподобання. Читання книг є важливим аспектом освітнього процесу студентів, оскільки воно сприяє розвитку критичного мислення, збагаченню знань та формуванню глибокого розуміння світу. За результатами опитування ми можемо побачити, що більшість студентів вважають читання необхідним для кожного. Студенти намагаються читати кожного дня, або хоча б декілька разів на тиждень.

У колі уподобань – художня література, а також видання з психології, філософії, медицини та політології. Середня кількість прочитаних студентами за рік книг сягає до 20. Поняття «книга» різняться, але найбільше було відповідей «відпочинок», «втеча від реальності» та «знання». Серед варіантів кіно чи книга з невеликим відривом перемагає паперова книга. Більшість молоді впевнено відповідає, що читання є важливою звичкою в житті.

Отже, дослідження показує, що читання залишається важливою складовою у формуванні культури сучасної молоді. Тому ця тема є актуальною і надалі, а майбутні дослідження покажуть, чи змінилася ця статистика в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібліотека в освітньому просторі. Проблеми читання художньої літератури та її популяризація у бібліотеці вишу: інформ. бюл. для працівників бібліотек ВНЗ III – IV рівнів акредитації державної форми власності Хмельницької області. №11. / редкол.: О.О.Мацей, С.В.Майструк, О.О.Костюк; гол. ред. О.Б.Айвазян. Хмельницький :ХНУ, 2012. 68 с.
2. Бобришева О. В. Сучасна бібліотека в інформаційному просторі: стратегії безпеки. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2012. Вип. 35. С. 66–75.
3. Булах Т. Підтримка читання як запорука розвитку книжкового бізнесу: сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід. *Вісник Львівського ун-ту. Серія книгозн. бібліот. та інф. технол.* 2014. Вип. 8. С. 312–317.
4. Бугайко Т.Ф., Бугайко Ф.Ф. Навчання і виховання засобами літератури. К., 1973. 176с.
5. Бондаренко Н. Читацька грамотність українського учнівства: акценти PISA-2018. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 2. С. 95–103.
6. Вилегжаніна Т. Проблеми просування читання в сучасному інформаційному суспільстві України. *Бібліотечна планета*. 2014. № 3 (65). С. 4–6.
7. Гавеля О. М. Культурологічний аналіз читацьких інтересів обдарованої молоді вищих навчальних закладів України. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 3. С. 1–3.
8. Дослідження психологічних явищ: психологічний пошук магістрантів. Збірник наукових праць / За ред. О. Л. Мачушник. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2018. С. 24-28.
9. Лісова І. В. Проблеми читання в об'єктиві соціологічних досліджень. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг: матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 4-6 жовтня 2022р)*. Київ: НБУВ. 2022. 588с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004349>
10. Мельничук Г.- А.Б. Нові форми та методи розвитку інтересу до читання у студентів медичного університету. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації закону України «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства. Бібліотека Івано-Франківського національного медичного університету*. (Івано-Франківськ, 16–19 черв. 2015 р.) / ред. Пилип Я. А., Цок Л. В., Тачинська О. Б., Степашкіна Т. В. Івано-Франківськ: НТБ ІФНТУНГ, 2015. С. 193–202.
11. Прокопенко Л. І. Читання як складова у формуванні культури сучасної молоді. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2019. № 20. С. 178–188. <https://doi.org/10.31866/2410-1915.20.2019.172431>
12. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12 вересня 2019 р., м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 122 с.
13. Промоція читання та реалізація кроссекторальних літературних проєктів у бібліотеках області: зб. ст. / Рівнен. обл. універс. наук. б-ка; Рівнен. обл. від-ня Укр. бібл. асоц.; ред.-упоряд.: Н. П. Волян; ред.: З. М. Тирак; ред., відп. за вип.: О. Л. Промська. Рівне. 2020. 47 с.
14. Солодка Л. Дослідження способів популяризації читання на матеріалі регіонального соціокомунікаційного проєкту. *Поліграфія і видавнича справа*. 2016. №2. С.245-265.
15. Савіна З. Сучасний читач та тенденції читання в Україні. *Бібліотечна планета*. 2001. №1. С. 9-10.

16. Сопова, Т., Нікітінська Т. Книги та Інтернет у житті молоді. *Бібліотечний форум України. Підсумки Всеукраїнського соціологічного дослідження «Книга та Інтернет: спільники чи суперники»*. 2005. №4. С.31-33.
17. Хміль-Чуприна В. В. Популяризація читання художньої літератури в українських засобах масової комунікації : автореферат дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 029. Дніпро, 2020. 23 с.
18. Хоменко Л. Читацькі інтереси та читацька активність школярів. *Психолог*. 2005. №3. С. 5-6.
19. Юфименко В.Г. Мовні аспекти правильного ведення наукової дискусії на медичних конференціях, семінарах, симпозиумах. *Медична наука 2010: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Полтава, 2010. С. 148.
20. Якубенко Я. А. Книга в структурі соціокомунікативної діяльності. *Наукові записки Української академії друкарства. Серія: Соціальні комунікації*. 2013. № 3 (44). С. 16–21.
21. Lizunova, I.V., van der Weel, A., Garcia-Febo, L., Pshenichnaya, E. V. Reading on paper and screens: Advantages, disadvantages, and the digital divide. *Ann. Libr. Inf. Stud.* 2022, 69, 34–43.
22. Samutina, N. Emotional landscapes of reading: Fan fiction in the context of contemporary reading practices. *Int. J. Cult. Stud.* 2017, 20, 253–269.
23. Shutaleva, A. Kuzminykh, E. Novgorodtseva, A. Youth Practices of Reading as a Form of Life and the Digital World. *Societies*. 2023, 13, 165. <https://doi.org/10.3390/soc1307016>
24. <https://ubi.org.ua/uk/activity/promociy-chitannya/nacionalniy-tizhden-chitannya-2023>

Стаття надійшла до редакції 20.10. 2023

Стаття рекомендована до друку 24.11. 2023

Yaroslava Shvedova

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Pedagogy Department¹,
shvedova@karazin.ua <https://orcid.org/0000-0001-9592-3032>

Ksenia Smal

student of the first (bachelor's) level of higher education Faculty of Philosophy¹

¹V.N. Karazin Kharkiv National University, Svobody Square 6, Kharkiv, Ukraine, 61022

READING AND ITS PLACE AMONG STUDENT YOUTH IN THE MODERN INFORMATION SOCIETY

The development of modern technologies has led to new negative trends in the cultural environment, among them - a serious drop in interest in reading books, in particular among the younger generation, especially students. Most of the known studies note that this reduction in reading in the country is due to the reform of the curriculum, namely the increase in the academic load and the irrelevance of the school material; development of new models and areas of application of mass media and methods of electronic communication; the state of librarianship in Ukraine; the economic situation, which affected the social stratification in society, and, first of all, the low level of awareness among the younger generation of the importance of the very process of reading books. As researchers note, young people read much less than previous generations, but despite this, they have created completely new trends in reading. A new term book challenge has appeared in the world - it is a popular format of a reading competition, which is increasingly developing among young people.

In today's mobile society, the attributes of convenience prevail, so young people read online on electronic media, namely smartphones, tablets and e-books in transport, getting to work and education.

The purpose of the article is to investigate, on the basis of a questionnaire, the place of reading among student youth in the modern information society. The survey was conducted using a developed questionnaire in Google Form and contained 8 open-ended and closed-ended questions. The closed-type questions had several answer options, which were aimed at obtaining an unequivocal answer: does the student consider reading necessary in the modern world; how often he reads books; what type of literature do you like the most; how many books were read in a year, the choice - movie or book and questions about the importance of reading in the modern world. The closed-ended question required a creative response to the question, what is a "book" for them, in order to explore the students' answers more deeply.

According to the results of the survey, the majority of students believe that reading is necessary for everyone. Students try to read every day, or at least several times a week. Favorites include fiction, as well as publications on psychology, philosophy, medicine, and political science. The average number of books

read by students in a year reaches 20. The concept of “book” varies, but the most common answers were “rest”, “escape from reality” and “knowledge”. Among the movie or book options, the paper book wins by a small margin. Most young people confidently answer that reading is an important habit in life.

Students are living proof that they are a universal generation that values the gifts of the past and develops the future. The study shows that the reading crisis still exists, but the practice of reading paper books remains, despite the rapid development of the information society.

In the context of our research, the most common difficulties encountered by most students in understanding, interpreting and analyzing textual information, particularly scientific texts, were identified. These difficulties are mainly related to concentration of attention, interpretation of scientific texts, selection of the main points, structuring of what has been read, ability to critically perceive information.

This actualizes the need to find ways that can help students improve the processing of text information. In our opinion, these ways can be: choosing your own convenient reading strategy; breaking up the text, which includes dividing the text into smaller parts and processing the material one at a time; use of visual schemes, graphs, tables, sketches to visualize information from the text; using the “Question-Answer” technique; discussion and explanation; comparison and analysis practice; providing feedback and support to students.

Key words: students, information society, reading, book, reading interests.

REFERENCES

1. Library in educational space. Problems of reading fiction and its popularization in the university library: information. Bull. for employees of libraries of universities of the III-IV levels of accreditation of the state ownership form of Khmelnytskyi region. (2012). No. 11. / editors: O.O. Macei, S.V. Maistruk, O.O. Kostiuk; Goal. ed. O. B. Ayvazyan. Khmelnytskyi: Khnu, 68 p.
2. Bobrysheva, O. V. (2012). Modern library in the information space: security strategies. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture. Issue 35. P. 66–75.
3. Bulah, T. (2014). Reading support as a key to the development of the book business: modern domestic and foreign experience. *Bulletin of Lviv University. Series of books the library and info technology*. Issue 8. P. 312–317.
4. Bugaiko, T.F., Bugaiko, F.F. (1973). Education and upbringing by means of literature. K., 176p.
5. Bondarenko, N. (2020). Reading literacy of Ukrainian students: highlights of PISA-2018. *Ukrainian Pedagogical Journal*. No. 2. P. 95–103.
6. Vylegzhaniina, T. (2014). Problems of promoting reading in the modern information society of Ukraine. *Library planet*. No. 3 (65). P. 4–6.
7. Havelya, O. M. (2012). Cultural analysis of reading interests of gifted youth of higher educational institutions of Ukraine. *Bulletin of the Book Chamber*. No. 3. P. 1–3.
8. Research of psychological phenomena: psychological research of graduate students. (2018). Collection of scientific works / Ed. O. L. Machushnik. Zhytomyr: Publishing House of Ivan Franko State University, P. 24–28.
9. Lisova, I. V. (2022). Problems of reading in the lens of sociological research. *Library. Science. Communication. Innovative transformations of resources and services: materials of the international scientific conference* (Kyiv, October 4–6, 2022). Kyiv: NBUV. 588 p. URL: <http://irbis-nbu.gov.ua/everlib/item/er-0004349>
10. Melnychuk, G.- A.B. (2015). New forms and methods of developing interest in reading among medical university students. *Materials of the all-Ukrainian scientific and practical conference “University Libraries of Ukraine in the process of implementation of the Law of Ukraine “On Higher Education” and informatization of society*. Ivano-Frankivsk National Medical University Library. (Ivano-Frankivsk, June 16–19, 2015.) / ed. Pylyp Ya. A., Tsok L. V., Tachynska O. B., Stepashkina T. V. Ivano-Frankivsk: NTB IFNTUNG, pp. 193–202.
11. Prokopenko, L. I. (2019). Reading as a component in the formation of culture of modern youth. *Culture and art in the modern world*. No. 20. P. 178–188. <https://doi.org/10.31866/2410-1915.20.2019.172431>
12. The problem of reading in the modern information society: *materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference*. (2019). September 12, 2019, Kyiv / Institute of Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine; in general ed. T. O. Yatsenko. Kyiv: UOC “Orion”, 122 p.
13. Promotion of reading and implementation of cross-sectoral literary projects in regional libraries: coll. Art. / Rivne. region the universe of science b-ka (2020). Rivne region from the Ukr. Bible assoc. ; editor-in-chief: N. P. Volyan; ed.: Z. M. Tyrak; ed., resp. edited by: O. L. Promska. Rivne. 47 p.
14. Sweetka, L. (2016). Study of methods of popularization of reading based on the material of the regional socio-communication project. *Printing and publishing*. No. 2. P. 245–265.
15. Savina, Z. (2001). Modern reader and reading trends in Ukraine. *Library planet*. No. 1. P. 9–10.
16. Sopova, T., Nikitinska, T. (2005). Books and the Internet in the life of young people. *Library Forum of Ukraine*. Results of the All-Ukrainian sociological study “Book and the Internet: accomplices or rivals”. No. 4. P. 31–33.

17. Khmil-Chupryna V. V. (2020). Popularization of reading fiction in Ukrainian means of mass communication: dissertation abstract. ... candidate of social sciences of Communications: 029. Dnipro, 23 p.
18. Khomenko, L. (2005). Reading interests and reading activity of schoolchildren. *Psychologist*. No. 3. P. 5-6.
19. Yufimenko, V.G. (2010). Linguistic aspects of the correct conduct of a scientific discussion at medical conferences, seminars, symposia. *Medical science 2010: materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference*. Poltava, P. 148.
20. Yakubenko, Ya. A. (2013). Book in the structure of socio-communicative activity. *Scientific notes of the Ukrainian Academy of Printing. Series: Social communications*. No. 3 (44). P. 16–21.
21. Lizunova, I.V., van der Weel, A., Garcia-Febo, L., Pshenichnaya, E.V. (2022). Reading on paper and screens: Advantages, disadvantages, and the digital divide. *Ann. Libr. Inf. Stud.*, 69, 34–43.
22. Samutina, N. (2017). Emotional landscapes of reading: Fan fiction in the context of contemporary reading practices. *Int. J. Cult. Stud.*, 20, 253–269.
23. Shutaleva, A. Kuzminykh, E. Novgorodtseva, A. (2023). Youth Practices of Reading as a Form of Life and the Digital World. *Societies.*, 13, 165. <https://doi.org/10.3390/soc1307016>
24. <https://ubi.org.ua/uk/activity/promociy-chitannya/nacionalniy-tizhden-chitannya-2023>

The article was received by the editors 20.10. 2023

The article is recommended for printing 24.11. 2023